

Wijkinformatieavond Verduurzaming erfgoed

Zandberg & Sportpark

**GEMEENTE
BREDA**

Inhoud

Verduurzamen erfgoed

1. Vormen van erfgoed
2. Onder welke categorie valt mijn pand?
3. Waarom verduurzamen?
4. Wet- en regelgeving
5. Vergunningen
6. Hoe kan ik een erfgoed pand verduurzamen?
7. Subsidies en leningen

Vormen van bouwkundig erfgoed

Monument

- Rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten
- De een bescherming door het rijk, de ander door gemeente
- Instandhoudingsplicht
- Exterieur en interieur (vaste onderdelen)
- Uitvoering bescherming door gemeente via beleid en Erfgoedverordening

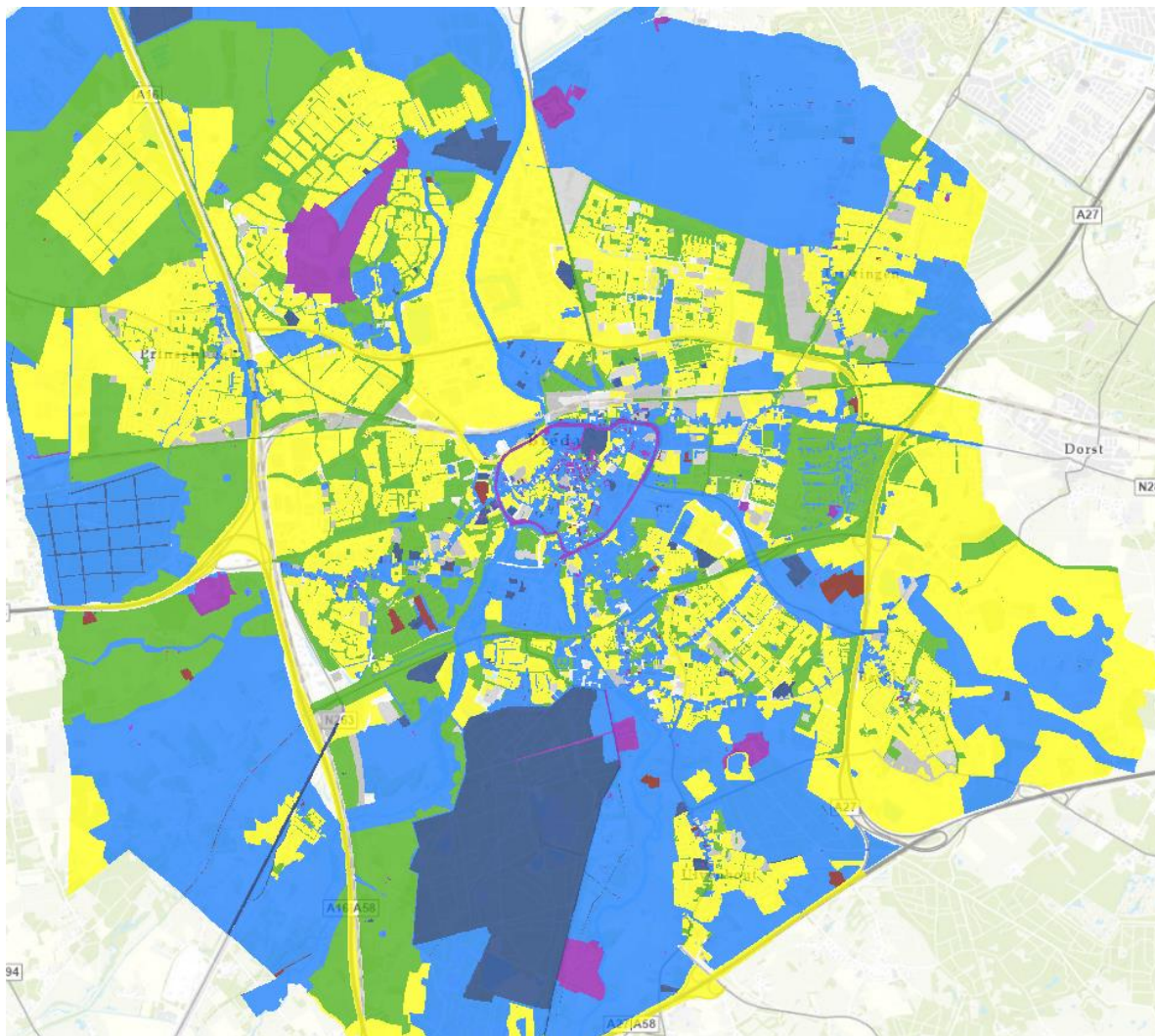
Beschermd stadsgezicht

- Door het Rijk aangewezen als beschermd gebied
- Uitvoering bescherming via Omgevingsplan (bouwregels)
- Behouden en versterken cultuurhistorische waarden
- Vergunning nodig voor hetgeen dat zichtbaar is vanuit openbaar toegankelijk gebied

Cultuurhistorie

- Door de gemeente aangewezen als waardevol gebied of plek
- Uitvoering bescherming via Omgevingsplan (bouwregels)
- Behouden en versterken cultuurhistorische waarden

Onder welke categorie valt mijn pand?

cultuurhistorische waarde

- rijksmonument
- gemeentelijk monument
- beschermenswaardig
- hoog
- middelhoog
- laag
- gebouwd of aangelegd na 2008
- onbepaald

[Cultuurhistorische waardenkaart \(arcgis.com\)](http://arcgis.com)

Onder welke categorie valt mijn pand?

Rijksbeschermd stadsgezicht

[Regels op de kaart - Omgevingsloket \(overheid.nl\)](#)

Waarde cultuurhistorie

[Regels op de kaart - Omgevingsloket \(overheid.nl\)](#)

Bestemmingsplan Belcrum

Bestemmingsplan Breda

meer kenmerken ▾

vastgesteld 26-09-2013 - geheel onherroepelijk in werking

Plekinfo [Overzicht](#) [Gerelateerd](#)

Bestemmingsvlakken (2)

[Waarde - Cultuurhistorie](#) [↗](#)

[Wonen](#) [↗](#)

Bouwvlakken (1)

bouwvlak

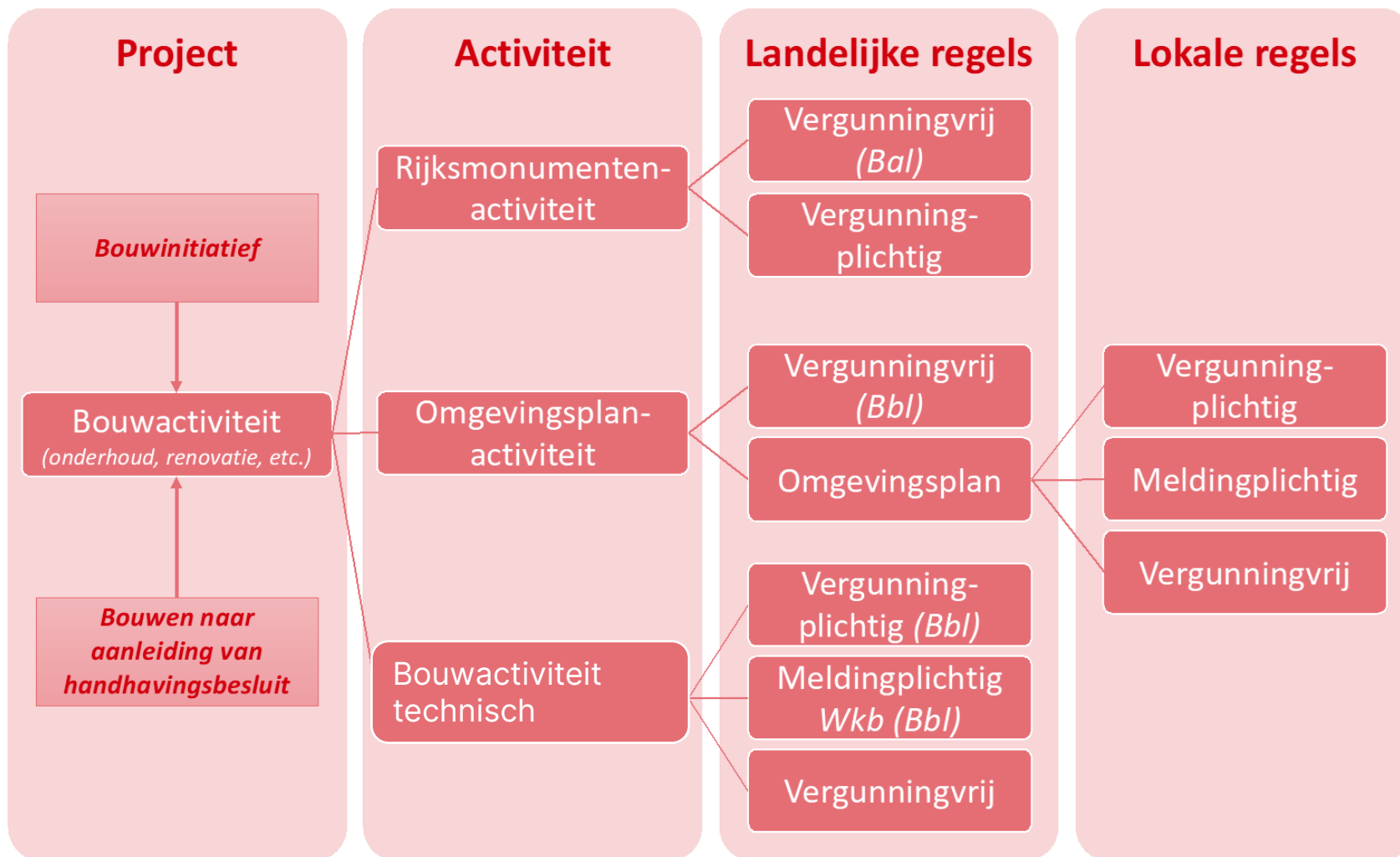
Waarom zou ik mijn pand willen verduurzamen?

- Tegengaan klimaatverandering
- Comfort
- Besparing op de energierekening
- Waardebehoud
- Hypothecair voordeel
- Toekomstbestendig

Het is de ambitie van Breda om in 2044 klimaatneutraal en aardgasloos te zijn.

Wet- en regelgeving

Let op!

Vergunningsvrij betekent niet regelvrij

Waarom een vergunning?

1. Uitvoering landelijke regelgeving
2. Bescherming omgevingskwaliteit en (bij erfgoed) cultuurhistorische waarden (maatwerk)
3. Borgen (constructieve) veiligheid
4. Vooraf zekerheid en nadenken over wijze van uitvoering
5. Bezwaar- of beroepsmogelijkheden belanghebbenden (zoals burens)

Vergunningsplichtig of niet? (Omgevingsplanactiviteit)

maatregelen		Voor alle bouwwerken met uitzondering van beschermd stadsgezicht en monumenten	Beschermd stadsgezicht	Monument
zonnepanelen		Vergunningsvrij, (wel enkele regels zie BBL 2.29, sub d)	Altijd vergunning plichtig tenzij: Inpandig Achtergevel/ achterdakvlak (of niet naar openbaar toegankelijk gebied gekeerd) Bouwwerk achterkant gebied (niet zij-erf of naar openbaar toegankelijk gebied gekeerd)	Altijd vergunning plichtig Zowel aan buiten- als aan binnenzijde
Warmtepompen, airco-units of vergelijkbaar (buitenzijde)		Vergunningsvrij, indien: - Niet hoger dan 1 meter (vanaf de grond) - Opp. Niet meer dan 2m2		
Gevel isolatie	binnenzijde	vergunningsvrij		
	buitenzijde	Vergunningsvrij: - isolatieplaat achterzijde - Isolatieplaat niet naar toegankelijk gebied gekeerde zijgevel - Isolatieplaat bijbehorend bouwwerk in achtererfgebied Overige gevallen zijn vergunning plichtig (voorgevel, naar openbaar gebied gekeerde zijgevel)		
Dak isolatie	binnenzijde	vergunningsvrij		
	buitenzijde	vergunningplichtig		
Kozijnen vervangen		Vergunningsvrij: - Dakraam, onder voorwaarden (zie BBL 2.29, sub c) - Kozijn achtergevel - Kozijn gevel bijbehorend bouwwerk in achtererfgebied - Kozijn zijgevel, niet naar openbaar gebied gekeerd Overige gevallen (voorgevel/zijgevel naar openbaar gebied toegankelijk gekeerd) = vergunning plichtig tenzij detaillering, profilering en vormgeving niet wijzigen		

Aandachtspunten

Wel een vergunningsplicht technische activiteit als er een constructieve wijziging plaatsvindt of werkzaamheden boven de 13 meter plaatsvinden

Voorbeeld hiervan kan zijn als het dak aan de buitenzijde geïsoleerd wordt. Als de bestaande constructie niet voldoet doordat het dak de isolatieplaten niet kunnen houden, dan wijzigt de draagconstructie, dan is het dus niet vergunningsvrij voor de technische activiteit.

Wet natuurbescherming

Bescherming van gebouwbewonende soorten zoals vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen bij o.a. isolatiewerkzaamheden.

www.natuurvriendelijkisoleren.nl

Vergunningcheck

Met de Vergunningcheck controleert u snel of u voor uw werkzaamheden een vergunning moet aanvragen of melding moet doen.

[Doe de Vergunningcheck](#)

[Vergunningcheck](#)
[- Omgevingsloket](#)
[\(overheid.nl\)](#)

Stappenplan

Vergunningsaanvraag

- Check status pand en ligging
- Vergunningscheck of vraag na bij gemeente
- Initiatiefplan of Aanvraag
Omgevingsvergunning (kosten initiatiefplan worden verminderd bij aanvraag)
- Toevoegen bij aanvraag:
documentatie over waarom, wat, hoe.
Bouwkundige tekeningen.
- Beoordeling met advies AOB
(Adviescommissie Omgevingskwaliteit Breda of Welstand)
- Besluit – bezwaar / beroeps termijn – dan uitvoeren

Nota Ruimtelijke Kwaliteit | Gemeente Breda

Gemeente Breda

Nota Ruimtelijke Kwaliteit - veelvoorkomende bouwwerken

Dakkapel

Erfafscheiding

Aan en uitbouw

Carport en overkapping

Vrijstaand bijgebouw

Geveloptrekking

Dakopbouw op hoofdgebouw

Hoofdgebouw uitbreiden achter de achtergevel

Kozijnwijziging en gevelwijziging

Dakterras

Groen dak en groene gevel

Zonnepanelen en zonnecollectoren

Warmtepomp, airco en installaties

Antennes, telecommast en schotels

Erfgoedbeleid

En verduurzaming

Routekaart Verduurzaming Monumenten

De website voor en door de partners
van de routekaart.

Samen op weg naar
toekomstbestendig
erfgoed

Duurzaamerfgoed.nl

Hier leest u over de doel-
stellingen en resultaten van

Terugblik Week van
het Duurzaam Erfgoed
2022

Rapportage Monitor
Verduurzaming
Monumenten 2021

Partnermiddag 2 feb
2022

Op woensdag 2 februari

Vensterisolatie bij monumenten

Bij historische gebouwen is de juiste balans vinden tussen behoud van cultuurhistorische waarden en mogelijkheden tot verduurzaming een uitdaging. Om het energieverlies te beperken is isolatie een goede optie. Het isoleren van de vensters vraagt om een zorgvuldige aanpak. Er zijn een aantal mogelijkheden om vensters te isoleren die passen bij historische gebouwen.

Wat kun je altijd doen?

Ramen herstellen

Professionele tochtprofielen

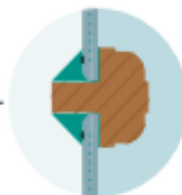

Gordijnen

Luiken (indien aanwezig) gebruiken

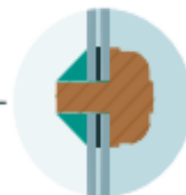
Bij glas wel vervangen

Vacuümglas
(vanaf 6,7 mm)

Aandachtspunten

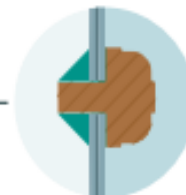
- Kleurloze afstandhouders zijn in raster op korte afstand zichtbaar.
- Met buitenblad in 'getrokken' glas neemt dikte toe met 3 mm.
- Totale gewicht van het raam neemt toe.

Dun dubbel glas
(7-14 mm)

Aandachtspunten

- Afstandhouder in matzwarte kleur, of kleur van het raamhout.
- Er kan een dubbele weerspiegeling ontstaan.
- Totale gewicht van het raam neemt toe.

Gelaagd glas
(5,8-8 mm)

Aandachtspunten

- Totale gewicht van het raam neemt toe.

Ventilatie

Houd n
Waarb
of zorg

Verhouding tussen

kosten ↑

glasfolie

Verduurzaming van monumenten

Afwegingskader voor vergunningverlening

Versie september 2023

 17 juni 2024

Amsterdam gaat verplichte vergunning voor zonnepanelen op monumenten schrappen

Amsterdam gaat de verplichting om een vergunning aan te vragen voor zonnepanelen op daken van monumenten of panden in beschermde stadsgezichten schrappen. Wel blijven er bepaalde regels voor zonnepanelen.

Zonnepanelen zonder vergunning op Utrechtse monumenten: 'Rekening houden met cultuurhistorische waarde'

 Iris Tasseron

19 mei 2023, 06:00 • 5 minuten leestijd

Parapluplan

Erfgoed

- Zonnepanelenkaart beschermd stadsgezicht
 - o Uit het zicht is niet meer criterium
 - o Elk huis heeft mogelijkheden
 - o Regels voor snelle beoordeling
- Na-isolatie gevels
 - o Publiek beoordelingskader

inspiratie

Informatiebronnen
en voorbeelden

Aanpak

We werken in Breda aan woningen voorbereiden op 2044 (NL: 2050)

De nationale isolatiestandaard: uitgangspunt warmtebehoefte

1. Isoleren en ventileren: warmtebehoefte reduceren
2. Afgiftesysteem: temperatuur bepalen (<70°C of <50°C)
3. Duurzame opwekking: in Breda loopt een warmtestudie die de opties in beeld brengt

Informatiebronnen

- [Gids Monumentaal wonen | Monumenten.nl:](#)
- [Woonhuizen - Nederland \(degroenemenukaart.nl\)](#)
- <https://www.toolkitduurzaammerfgoed.nl/>
- [Zelfscan Duurzaam Monument \(duurzaam-monument.nl\)](#)
- [Nederland ERM Verduurzamingsrichtlijnen monumenten](#)
- <https://eenwarmejasvooroudehuizen.nl/>

Verduurzaam mijn jaren dertig woning

Is uw pand klaar voor de duurzame toekomst?
Bekijk de maatregelen op **De Groene Menukaart** van uw
gemeente of de landelijke menukaart!

*Bekijk of uw gemeente
is aangesloten*

Landelijk

Zoek

Kies uw pandtype

Woonhuis

Arbeiderswoning

Villa

Jaren dertig
woning

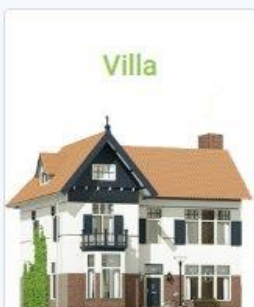
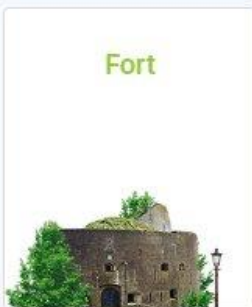
Museum

Podium

Kies uw menukaart

Er zijn verschillende menukaarten beschikbaar. Kies hieronder een pandtype en ga meteen aan de slag met de duurzame opties!

Nederland Woonhuis

- Ontdek de mogelijkheden
 - Quick Wins
 - Isolatie en Ventilatie
 - Elektriciteit
 - Verwarming
 - Water en Groen
- Persoonlijk Advies
- Uitvoering
- Voorbeeldprojecten
- Financiering
- Duurzaam nieuws

Ontdek de mogelijkheden

- > Quick Wins
- ▼ Isolatie en Ventilatie
 - > Naden en Kieren
 - > Dakisolatie
 - > Vloerisolatie
 - > Gevelisolatie
 - > Ramen
 - > Ventilatie
- > Elektriciteit
- > Verwarming
- > Water en Groen

Persoonlijk Advies

Uitvoering

Voorbeeldprojecten

Financiering

Duurzaam nieuws

Glas-in-lood ramen isoleren

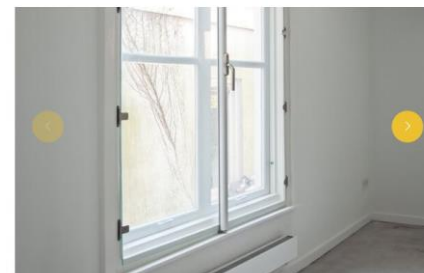
★ Bewaar

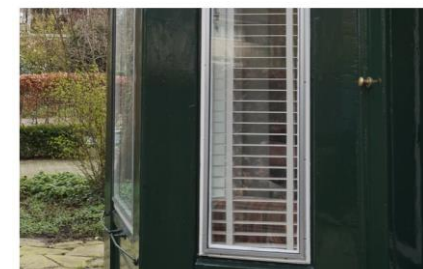
Een glas-in-loodraam is een bijzonder element in een historisch pand, daarentegen is het ook een groot warmtelek. Er zijn verschillende opties om glas-in-lood ramen te isoleren. Zo kunt u voor- of achterzetramen plaatsen, dit tast het glas-in-lood niet aan. Daarnaast zijn er nog twee mogelijkheden. Een museale opstelling, deze wordt vaak bij kerken toegepast, dan wordt het glas-in-loodraam uit het frame gehaald, vervolgens wordt isolerende beglazing in het frame geplaatst. De glas-in-lood ramen worden aan de binnenzijde voor de glasplaat tussen loodstrippen geplaatst. De laatste mogelijkheid is het glas-in-loodraam tussen twee glasplaten in plaatsen. Voor alle mogelijkheden geldt dat de ruimte tussen de nieuwe glasplaat en het glas-in-lood goed geventileerd moet worden. Na het isoleren van uw glas-in-loodramen merkt u dat de koude lucht bij uw ramen is verdwenen.

- Beschermt tegen kou en verhoogt het comfort
- Bespaart energie
- Geluidsoverlast van buiten neemt af
- Historisch glas beschermd tegen weersinvloeden en vandalisme
- Deze maatregel heeft esthetische consequenties
- Let op de ventilatie van de spouw tussen de ruiten
- Dit is een relatief hoge investering
- Tip! Overleg vooraf met een monumentenadviseur van uw gemeente

Achterzetramen

Voorzetramen

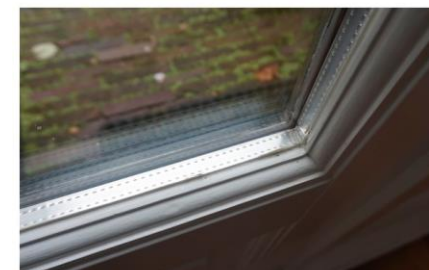
Dun dubbelglas

Vacuümglas

HR++ glas

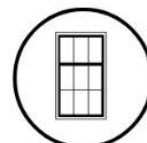
Bouwkundige details verduurzaming

Goed ontworpen en gerealiseerde bouwknooppunten (waar bouwelementen zoals dak, gevel of venster samen komen) voorkomen problemen zoals koudebruggen en schade door vocht.

Deze monumentale woning is voorzien van allerlei isolatie-maatregelen. De knooppunten zijn als voorbeeld en ter inspiratie uitgewerkt in 3D. Klik op een nummer voor de bouwkundige details van de maatregel.

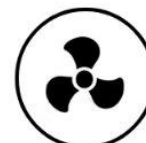
Toolkit

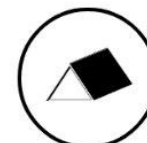
Ramen

Tochtwering

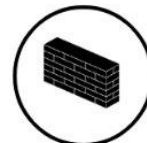
Ventilatie

Daken

Vloeren

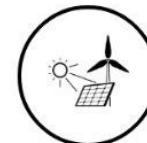
Gevel

Eenvoudige
Maatregelen

Installaties

Duurzame bronnen

EEN WARMER JAS

OVER HET MOOI EN GOED VERDUURZAMEN VAN OUDE HUIZEN

Financiële tegemoetkomingen

1. Duurzaamheidsonderzoek Restauratiefonds
 - › [Loket Duurzame Monumenten](#)
2. [ISDE subsidie voor isolatiematerialen](#)
 - › Speciaal voor panden met erfgoedwaarde
3. [Leningen duurzaamheidsingrepen Restauratiefonds](#)
4. [Instandhoudingssubsidie gemeentelijke monumenten](#)

Check

<https://www.verbeterjehuis.nl/energiesubsidiewijzer>

Veel voorkomende vragen

Q&A

Mogen de kozijnen vervangen worden door een ander materiaal, zoals kunststof?

- Voor het beschermd stadsgezicht geldt dat vergunningplichtige wijzigingen de cultuurhistorische waarden behouden of versterken. In bepaalde gevallen hebben huizen in het beschermde stadsgezicht houten kozijnen en ramen. Vaak hebben die een bepaalde detaillering die waardevol is om te behouden, zoals de slankheid van de profielen. Deze slankheid is bijna nooit met een ander materiaal na te bootsen. Als dit qua uiterlijk wel lukt (wat we in de praktijk niet mee hebben gemaakt), dan is een ander materiaal met vergunning toegestaan. Vanuit duurzaamheidsoptiek blijft hout (mits certificaat) een goede keuze als het gaat om productie en durabel zijn.

Mogen er zonnepanelen aan de voorzijde van het huis binnen het beschermd stadsgezicht?

- In het bestemmingsplan zijn er regels opgenomen over wijzigingen aan panden in het beschermd stadsgezicht. Veranderingen die zichtbaar zijn vanuit openbaar toegankelijk gebied zijn vergunningplichtig. Dit geldt dus ook voor zonnepanelen aan de voorzijde van het dak. Bij de beoordeling van de vergunningsaanvraag vormt het toetsingskader de zonnepanelenkaart (eerdere slide). Zonnepanelen op groene vlakken zijn (binnen de regels) sowieso toegestaan, voor gele vlakken geldt maatwerk. Op rode vlakken heeft binnen het beleid geen voorkeur, echter als uit de vergunningsaanvraag blijkt dat de zonnepanelen passend zijn binnen de cultuurhistorische waarden, dan kan er een positief advies worden gegeven.

Welke alternatieve verwarmingsbronnen biedt gemeente Breda aan?

- Het is nog niet bekend hoe het toekomstige energiesysteem er exact uit gaat zien in Breda. Op dit moment loopt er een onderzoek naar de warmtevraag, de beschikbare warmtebronnen in Breda en kansrijke warmteoplossingen per buurt (de warmtestudie). Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt eind 2026 het warmteprogramma opgesteld, met als doel om per buurt aan te geven welke warmteoplossing wordt gekozen en wanneer deze wordt uitgerold.

Wat zijn de legeskosten bij het verduurzamen van de woning?

- Er is in de legesverordening rekening gehouden met het verduurzamen van de woning waarbij de leges laag zijn gehouden. Dit is uiteraard wel casus afhankelijk. In de nabespreking kan dit nagevraagd worden wat dit precies betekent.

Bedankt voor uw aandacht!

Heeft u nog vragen?

[E-mailformulier](#) | [Gemeente Breda](#)

**GEMEENTE
BREDA**